

BURDUR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ AYLIK BÜLTENİ

Ekim 2024

Sayı 20

İÇERİK

İhmal İstismardan Koruma

Eleştiri Tuzağı

Cinsel İstismar Nedir?

Cinsel istismar, psiko-sosyal gelişimini tamamlamamış ve yaşı küçük olan bir çocuğun başka bir kişi tarafından cinsel doyum için kullanılmasıdır. Her türlü cinsel içerikli konuşmayı, şakalaşmayı, teşhir ve röntgencilik gibi temas içermeyen istismar türlerinden, çocuğun cinsel organlarına dokunma, oral - genital seks, ensest, tecavüz, çocuğu fuhuş ve pornografik materyallerin üretiminde kullanma gibi tüm davranışları ve eylemleri kapsamaktadır. Çocuk istismarı dünyada milyonlarca çocuğu ve ailelerini etkileyen toplumsal bir sorundur. Çocuklar üzerinde bilişsel, duygusal, fiziksel ve sosyal etkileri olan istismar ve ihmal, çocukların yaşamlarında onarılmaz sonuçlara yol açabilmektedir.

İstismar, çocuğun sağlıklı gelişimi için yapılmaması gerekenlerin yapılmasıdır.

İstismar 4'e ayrılır: -Duygusal istismar - Ekonomik istismar -Fiziksel istismar - Cinsel istismar

ÇOCUK İHMALİ

Çocuğa bakım veren kişilerin çocuğun gereksinimlerini yeterince karşılamamasıdır. Çocuğun beslenme, sağlık, korunma, barınma, sevgi, eğitim gibi hakları vardır ve bunlar karşılanmadığı takdirde çocuğun gelişimi olumsuz yönde etkilenmektedir. Anne-babanın ya da çocuğa bakım veren kişinin çocuğun güvenliğini sağlayacak bir ortam sunmaması, beslenme ihtiyaçlarını yeterince karşılamaması, çocuk hastalandığında doktora götürülmemesi ya da gerekli ilaçların verilmemesi, çocuğun kontrol edilmemesi ve tek başına bırakılması ihmal davranışlarına birer örnektir.

İhmal; çocuğun sağlıklı gelişimi için yapılması gerekenlerin yapılmamasıdır. İhmal 3'e ayrılır:

-Fiziksel ihmal -Duygusal ihmal -Eğitim ihmali

BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Kanun, bazı kişilerin görevleri sırasında bir suç işlendiğini öğrenmeleri halinde, bu durumu ilgili makamlara bildirmelerini zorunlu tutmuş ve bildirmemeleri halinde cezalandırılmaları konusunda düzenleme getirmiştir. Örnek olarak bir öğretmen, öğrencisinin aile içinde veya okulda fiziksel ya da cinsel istismara uğradığını öğrendiği anda, ilgili makamlara başvuruda bulunmak zorundadır.

Başvuruda gecikmesi, çocuk için zarar doğuracağından cezanın tespitinde etkili olacaktır. Bu husus TCK'nin 279. maddesinde düzenlenmiştir. "Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Çocuğun ruh sağlığı düşünülerek; cinsel istismara uğrayan çocuğun farklı kişiler tarafından sürekli ifadesinin alınmasına müsaade edilmemeli. Uygun zamanda, bu konuda bilgisi olan rehber öğretmen, psikolog veya çocuk şube birimleri sürece girdikten sonra ifadesi alınmalıdır. Çünkü, çocuklardan sürekli aynı olayı anlatmalarını istemek, onları olumsuz etkileyecektir.

İhmal ve İstismar Durumlarında Eğitimcilere Öneriler

Öğretmen okulda öğrencisi ile ilgili cinsel istismar durumuyla karşılaştığında mutlaka okul rehber öğretmeni ile iletişime geçerek, ilgili kişilerle işbirliği yaparak, yasal sorumluluklarını yerine getirmek zorundadır. İhmal ve istismar durumları karşısında okulda çalışan tüm personelin konuyla ilgili hukuksal boyutu bilmeleri önem taşımaktadır. Çocuğun istismar edilmesi durumunda; durumdan haberdar olan herkes, çocuğun anne-babası, kanuni temsilcisi, vasisi, öğretmeni, muayene eden doktor, komşular, akrabalar, çocuğun kendisi Cumhuriyet Savcılığı'na bildirimde bulunabilirler. Bildirimler savcılık dışında herhangi bir polis birimine de yapılabilir. Çocuklarla ilgili işlemleri yürütmek üzere emniyet teşkilatı içinde ayrı bir birim olarak illerde Çocuk Şubesi, ilçelerde Çocuk Büro Amirliğine başvurulabilir. Korunmaya muhtaç bir çocuğun varlığı halinde Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bildirimde bulunulabilirler.

Mutlu bir aile, erken bir cennettir.
George Bernard Shaw

ELEŞTİRİ TUZAĞI

Çocuğun yapması istenilmeyen davranışlarının yetişkin uyarı ve eleştirisiyle sonuçlanması o davranışları uyarı sırasında durdurması, ama sonra aynı davranışların sıklığı ya da sürelerinde artışlar gözlenmesine eleştiri tuzağı denir.

Bu tanımla ilgili olarak aşağıdaki örneği okuyalım;

Bir sınıf öğretmeni sınıfındaki öğrencilerle ders işlerken ayağa kalkan öğrencilere "oturun yerinize" yönergesi ile öğrencilerin yerlerine oturmasının sağlamıştır. Ancak öğrenciler bir müddet sonra yeniden ayağa kalkmışlar ve öğretmende aynı yönergeyi vermeye devam ederek öğrencilerin yerlerine oturmasını sağlamıştır. Ancak bir müddet sonra öğrenciler derste daha çok ayağa kalkmaya, öğretmende daha çok "yerinize oturun" yönergesini vermeye devam etmiştir. Öyle ki bir müddet sonra öğretmen ders işleyemez hale gelmiştir.

Daha sonraki süreçte öğretmen eleştiri tuzağı kavramı ve çözüm yolları ile ilgili bilgiler edinmiş ve öğrencilere ayağa kalktıklarında onlara daha az sayıda "oturun yerinize" yönergesini vermeye başlamıştır. Öğretmenin "oturun yerinize" yönergesini azaltması ile öğrencilerde daha az ayağa kalkmaya başlamışlardır.

Öğretmenin çoğaltarak verdiği "yerinize oturun " yönergesi çocuklar için "öğretmen ilgisi" anlamına gelmiş ve çocukların tekrar ayağa kalkması için ipucu haline gelmiştir.

Öğretmenin "yerinize oturun " yönergesini azaltması ile öğrencilerin daha az ayağa kalkması ise öğrencilere "öğretmen ayağa kalktığımız zaman bizimle ilgilenmiyor" mesajını vermiştir.

Buradan çıkarılacak sonuç şu olabilir;

Bir öğrencinin öğretmen ilgisiyle sonuçlanan davranışları artarak devam ederken, öğretmen ilgisiyle sonuçlanmayan davranışları azalarak sönmeye maruz kalmıştır.

Sonuç olarak öğrenci olsun olmasının bütün kişilerin davranışlarının sonlanması veya devam etmesi "ilgiye bağlıdır."

Eğer bir kişinin davranışlarını değiştirmek istiyorsanız "kişiye gösterilen ilginin hangi yönde olduğuna bakmak gerekir."

İyi davranışlara dikkat ederseniz iyi sonuçlar, kötü davranışlara dikkat ederseniz kötü sonuçlar elde edersiniz.

Not: Bu konuyla ilgili olarak eleştiri tuzağından kurtulma yolları ile ilgili araştırmaları inceleyebilirsiniz.

